

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2025 - 2028

I. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.), oraz art. 10 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r. poz. 1939 ze zm.) na gminę nałożony jest obowiązek uchwalenia Programu, a co za tym idzie realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań ograniczających skutki nadużywania alkoholu i narkotyków oraz realizację profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów uzależnień z tym związanych. Program stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, wyznacza główne kierunki działań mających na celu rozwiązywanie problemów uzależnień i integrację osób uzależnionych określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dostosowany jest do potrzeb lokalnych oraz skierowany do wszystkich mieszkańców Gminy Szydłowiec, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz w zakresie minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania alkoholu czy narkotyków a także występowania zagrożeń dotyczących szeroko rozumianego zdrowia psychicznego. Program wyznacza kierunki w ramach których Gmina zamierza podejmować działania określone w Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, oraz Narodowym Programie Zdrowia. Realizacja Programu zakłada współpracę wielu podmiotów, instytucji, organizacji pozarządowych itp. działających w obszarze profilaktyki uzależnień.

Uwzględniając cele wymienionych ustaw oraz bazując na doświadczeniach osiągniętych podczas realizowanego dotychczas programu w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii Rada Miejska w Szydłowcu postanawia wprowadzić w życie niniejszy Program.

Przy opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2028 uwzględnione zostały wskazówki wynikające z wytycznych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, dotyczące realizacji zadań z zakresu uzależnień behawioralnych, stanowiących element

gminnego programu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

II. Przesłanki Realizacji Programu

Uzależnienie od alkoholu i substancji psychoaktywnych to jedno z najczęściej występujących problemów społecznych. Są one źródłem negatywnych zjawisk, które w różnym stopniu dotyczą każdego człowieka.

Profilaktyka i leczenie osób uzależnionych powinny się opierać na ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i grupami zajmującymi się rehabilitacją i reintegracją osób uzależnionych. Skuteczność będzie tym wyższa im więcej osób uzależnionych i ich rodzin będzie brało czynny udział w tym procesie.

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zakłada, że zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi powinny być wykonywane poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, a w szczególności poprzez:

1. tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspakajanie motywuje powstrzymanie się od spożycia alkoholu;
2. działalność wychowawczą i informacyjną;
3. ograniczanie dostępności alkoholu;
4. leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
5. zapobieganie negatywnym skutkom następstw nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
6. przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
7. wspieranie zatrudnienia socjalnego.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii określa zadania własne gminy i obejmują one:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zgodnie z załącznikiem do Uchwały Nr XXV/183/20 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 27 listopada 2020 r. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta

i Gminy Szydłowiec na lata 2021 - 2028 wskazuje założenia, dzięki którym cele i przedsięwzięcia będą realizowane efektywnie:

- działania podejmowane w ramach programu powinny być dostosowane do specyfiku środowiska lokalnego, a ich charakter powinien być wielokierunkowy, aby mogły one dotrzeć do jak największej grupy osób,
- profilaktyka powinna być długoterminowym i interdyscyplinarnym procesem promocji zdrowia i zapobiegania problemom alkoholowym i narkomanii,
- skuteczna profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii będą możliwe dzięki stałej i ścisłej współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami, które działają w ich obszarze.

III. Beneficjenci Programu

Beneficjentami Programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Szydłowiec, którzy spotykają się ze zjawiskiem nadużywania alkoholu i narkomanii oraz konsekwencjami tych zjawisk.

W szczególności beneficjentami są:

- dzieci, młodzież i osoby dorosłe z grup ryzyka,
- osoby uzależnione od alkoholu i substancji psychoaktywnych,
- rodziny, w których występuje problem alkoholowy i problem nadużywania substancji psychoaktywnych,
- osoby współuzależnione.

Finansową podstawę realizacji programu stanowią dochody gminy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z części opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym, zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

IV. Diagnoza sytuacji w Gminie Szydłowiec w aspekcie zachowań społecznych.

1. Zwiększenie liczby przypadków zgłoszeń osób uzależnionych.
2. Stałe obniżanie się wieku osób spożywających alkohol (z obserwacji młodzieży szkolnej można dostrzec negatywne zjawisko pierwszych kontaktów z alkoholem, jak również z narkotykami). Ze zjawiskiem tym wiążą się:
 - a) przejawy agresji,
 - b) zaniedbanie obowiązków szkolnych,
 - c) zjawisko picia alkoholu w obrębie szkoły, palenie papierosów,
 - d) dość niska wiedza o skutkach spożywania alkoholu.
3. Naruszenie prawa i porządku publicznego:
 - a) przestępstwa popełniane pod wpływem alkoholu (zjawiska przemocy w rodzinie, interwencje Policji),
 - b) zakłócenia porządku w miejscu publicznym.
4. Zwiększająca się skala zagrożeń związanych z używaniem komputera i telefonu, zwłaszcza wśród młodzieży szkolnej:

- a) około 30% badanej młodzieży nadmiernie korzysta z telefonu i komputera,
 - b) 30% badanej młodzieży doznaje agresji i przemocy internetowej, jej najczęstsze formy to złośliwe komentarze, wulgaryzmy i obraźliwe memy.
- Niepokoici manipulowanie opinią kolegów i nastawianie innych przeciwko sobie, a także ujawnianie intymnych informacji.

ROZDZIAŁ I

Główny cel Programu

§ 1.

Głównym celem Programu jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego wynikających głównie z nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych i przemocy w rodzinie oraz zintensyfikowanie oddziaływań profilaktycznych kierowanych zwłaszcza do dzieci i młodzieży, w tym poszerzenie oddziaływań profilaktycznych skoncentrowanych na „nowych” zagrożeniach, jakimi są e-uzależnienia czy przemoc internetowa.

Szczegółowe cele Programu

§ 2.

1. Promocja zdrowego, wolnego od środków uzależniających, stylu życia.
2. Ograniczenie procesu degradacji osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i ich rodzin oraz osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, zwiększenie dostępności do terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
3. Zintensyfikowanie oddziaływań profilaktycznych kierowanych do dzieci i młodzieży, zwłaszcza profilaktyki uniwersalnej czy selektywnej w środowisku szkolnym jak i pozaszkolnym.
4. Zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych wynikających z używania środków psychoaktywnych.
5. Prowadzenie i realizacja kampanii społecznych mających na celu edukację mieszkańców Gminy Szydłowiec w zakresie zagrożeń powodowanych uzależnieniami (w tym e-uzależnieniami), przemocą, związanych z różnorodnymi formami nieprzystosowania społecznego oraz negatywnymi doświadczeniami z dzieciństwa.

ROZDZIAŁ II

Zadania i sposoby realizacji

§ 3.

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

1. Współpraca z Poradnią Odwykową i placówkami ochrony zdrowia w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych i współuzależnionych.
2. Finansowanie zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych, współuzależnionych, dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, osób dotkniętych przemocą i osób stosujących przemoc.

3. Wspieranie rozwoju i finansowanie profesjonalnych programów terapii uzależnienia w placówkach odwykowych.
4. Dofinansowanie udziału w konferencjach, sympojach innych formach spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji, ludzi pracujących na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin w Gminie Szydłowiec.
5. Współpraca ze stowarzyszeniami abstynenckimi i trzeźwościami oraz organizacjami pozarządowymi i pożytku publicznego, finansowanie ich przedsięwzięć.
6. Udzielanie wsparcia dla osób po zakończonej terapii odwykowej – zagrożonych chorobą alkoholową.

§ 4.

Udzielanie rodzinom dotkniętym problemem uzależnienia od alkoholu i narkotyków pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie oraz wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

1. Finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych. Mogą brać w nich udział pedagodzy, psychologowie, nauczyciele, którzy deklarują gotowość podjęcia tego rodzaju pracy.
2. Dofinansowanie zajęć profilaktycznych, socjoterapeutycznych i wychowawczych dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
3. Dofinansowanie świetlic socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych.
4. Dofinansowanie programów terapeutycznych dla Dorosłych Dzieci Alkoholików oraz finansowanie zajęć terapeutycznych dla osób współuzależnionych.
5. Koordynowanie działań dotyczących pomocy osobom dotkniętym przemocą, poprzez współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policją, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, przedstawicielami ochrony zdrowia, szkołami oraz organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi realizującymi program przeciwdziałania przemocy domowej.
6. Prowadzenie działań związanych z ewaluacją programów pomocy dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.

§ 5.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży:

1. Dofinansowanie programów profilaktycznych skierowanych do mieszkańców Gminy Szydłowiec.
2. Wspomaganie działalności świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych, młodzieżowych klubów oraz innych placówek prowadzących działalność o charakterze profilaktycznym.
3. Wspomaganie młodzieżowych klubów o charakterze profilaktycznym.

4. Dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
6. Zakup sprzętu sportowego do pozalekcyjnych zajęć sportowych.
7. Dofinansowanie działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży z programem socjoterapeutycznym, profilaktycznym.
8. Prowadzenie działalności edukacyjnej służącej zmniejszeniu skali zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym.
9. Informowanie o dostępności usług terapeutycznych oraz prowadzenie powszechnej edukacji w zakresie wiedzy o szkodliwości substancji uzależniających, zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych i czasopism problemowych.
10. Finansowanie ogłoszeń prasowych w związku z ogłaszaniem konkursów na realizację zadań niniejszego programu.
11. Współpraca z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Samorządem Województwa Mazowieckiego, organizacjami pozarządowymi, Kościołem Katolickim i innymi Kościołami w zakresie rozwiązywania problemów uzależnienia od alkoholu i narkotyków.
12. Wspieranie i prowadzenie kampanii promujących trzeźwość, organizowanie festynów z udziałem orkiestr, ochotniczych straży pożarnych, sołectw, seniorów, młodzieży, klubów sportowych, współpraca z mediami w promowaniu trzeźwości.
13. Wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez mieszkańców Gminy Szydłowiec m.in. poprzez dofinansowanie kosztów transportu podejmowanych przez nich działań.
14. Organizacja konferencji, porad, seminariów i szkoleń dla różnych grup zawodowych pracujących w systemie pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom i osobom z problemem alkoholowym, a także w systemie przeciwdziałania przemocy.

§ 6.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów uzależnień:

1. Wsparcie merytoryczne i materialne podmiotów zajmujących się profilaktyką problemów alkoholowych i narkomanii.
2. Włączenie organizacji pozarządowych w wykonywanie zadań wynikających z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
3. Dofinansowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej.
4. Udostępnianie dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych uzależnieniami możliwości zagospodarowania aktywnie czasu wolnego, z programem profilaktycznym i socjoterapeutycznym.
5. Dofinansowanie obozów i kolonii z programem profilaktycznym/terapeutycznym.

6. Wspieranie prowadzenia hostelu oraz zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od narkotyków po ukończonej terapii.
7. Dofinansowanie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.
8. Rekomendowanie organizacji pozarządowych starających się o środki finansowe z innych źródeł.

§ 7.

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

1. Inicjowanie działań zmierzających do utworzenia centrum integracji społecznej.
2. Wspieranie zatrudnienia socjalnego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zwłaszcza osób uzależnionych.

§ 8.

Prowadzenie i realizacja kampanii społecznych mających na celu edukację mieszkańców Gminy Szydłowiec w zakresie zagrożeń powodowanych uzależnieniami behawioralnymi:

1. Dostarczanie informacji i wiedzy w zakresie uzależnień behawioralnych, kształtowanie świadomości zdrowotnej odbiorców i motywacji do dbania o własne zdrowie.
2. Upowszechnianie wiedzy dot. uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie/dystrybuowanie materiałów informacyjno – edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych.
3. Finansowanie realizacji zajęć edukacyjnych dla rodziców na temat zasad korzystania przez dzieci z Internetu.

ROZDZIAŁ III

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

§ 9.

1. Inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii, w tym poszerzenie oddziaływań profilaktycznych skoncentrowanych na „nowych” zagrożeniach, jakimi są e-uzależnienia czy przemoc internetowa.
2. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego:
 - a) przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - b) wezwanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i zmotywowanie do leczenia odwykowego,
 - c) złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do Sądu Rejonowego w Szydłowcu.

3. Opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w Szydłowcu.
4. Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.
5. Inicjowanie postępowań opiekuńczych w sprawach dzieci z rodzin alkoholowych.
6. Podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, profilaktyki szkolnej i rodzinnej oraz pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.
7. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

§ 10.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Ustala się następujące zasady finansowania pracy członków Komisji:

1. Przewodniczący Komisji otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 22% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej za poprzedni kwartał, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, Sekretarz Komisji otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 22% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej za poprzedni kwartał, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Członek Komisji otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 15% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej za poprzedni kwartał, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.
2. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności Przewodniczącego, Sekretarza, członka Komisji na jej posiedzeniu, otrzymują oni miesięczne wynagrodzenie proporcjonalnie pomniejszone.

ROZDZIAŁ IV

Sposoby realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

§ 11.

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii realizowany jest m.in. przez pracowników Urzędu Miejskiego w Szydłowcu i jednostki organizacyjne gminy.
2. Zadania mogą być zlecane do realizacji w formie powierzania lub wspierania zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 roku, poz. 1491) lub poprzez zakup usług na zasadach i w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1320).
3. Umowa o powierzenie zadania publicznego wynikającego z niniejszego programu może być zawarta na czas realizacji zadania lub na czas określony.

ROZDZIAŁ V
Zasady finansowania niniejszego Programu

§ 12.

1. Finansowanie zadań niniejszego programu będzie dokonywane zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w ramach środków pochodzących z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z części opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym wnoszonych przez prowadzące tę sprzedaż podmioty gospodarcze.
2. Środki budżetowe pochodzące z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, znajdujące się w dyspozycji Burmistrza Szydłowca, niewykorzystane w bieżącym roku budżetowym będą przeznaczone w następnym roku budżetowym na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii poprzez zwiększenie środków na ten cel w budżecie roku następnego.